

ΓΡΑΜΜΑΤΑ & ΤΕΧΝΕΣ

«Ussak», ο τίτλος, πώς προέκυψε; Τι σηματοδοτεί;

Οταν έγραφα το σενάριο, κάποιες μέρες άκουγα μουσική. Συνειδητοποίησα ότι διάλεγα κομμάτια γραμμένα πάνω στον μουσικό δρόμο σουάκ. Ενιωθα ότι ο ίχος αυτός δεν ήταν μόνο λυπημένος. Όπως όταν ακούς έναν αμανενέ: ενώ είναι θρίνος, υπάρχει ταυτόχρονα και κάτι σαν ανάταση. Αυτό θα ευχόμουν να είναι το τελικό αίσθημα που μένει απ' την ταινία. Κάποιοι θεατές στη Θεσσαλονίκη, στο φεστιβάλ, μας είπαν πως κάπως έτσι ένιωσαν. Τα λόγια τους αυτά τα κρατάω.

Ως γενική αίσθηση, πέρα από την κοινωνική / πολιτική σηματοδότηση για το δυστοπικό μέλλον, μου έρχεται στο μυαλό για τους ήρωες / χαρακτήρες της ταινίας μια φράση του Ζενέ: «Τους αγαπώ γιατί είναι περιπλανώμενοι και αδικημένοι»...

Δεν θα μπορούσα να σκεφτώ πιο εύστοχα παρατήση για τους ήρωες της ταινίας και σας ευχαριστώ γι' αυτό. Τους αγαπώ λοιπόν κι εγώ, όπως ο Ζενέ, γιατί ο ύπαρξη τους έχει μέγεθος σαν τα πρόσωπα μιας αρχαίας τραγωδίας. Οι αποδιοπομπάιοι τράγοι που αίρουν τις αρματιές της κοινότητας. Ο καθρέπτης που δείχνει ότι παγκοσμίως πολύ στραβά αφενίζουμε. Η ύπαρξη τους και ο πολλαπλασιασμός τους θα 'πρεπε να μας συντράσσει και να μας αφίνει άσπρους.

Πώς «τοποθετείτε» την ταινία, σε συνάρτηση με τις προηγούμενες δουλειές σας;

Το ένα έργο φέρνει το άλλο, έτσι γίνεται πάντα η δουλειά του καλλιτέχνη. Στην πορεία προκύπτουν εκτροπές που καμιά φορά δύσκολα εντάσσονται. Η αλληλουχία των τριών προγούμενων ταινιών διεκόπη από κάτι «νέο», που ήταν η πετέση του καπιταλισμού, η μηνυμοιακή εποχή που τόσο βίαια ήρθε στη χώρα. Η γνωνία, που, στις άλλες ταινίες μου ήταν ένα «άγιο» θύμα, αντικαταστάθηκε με μιαν άλλη, μια βυθισμένη στον εαυτό της προσωπικότητα, ένα εγωιστικό πλάσμα...

Ο κίνδυνος που ένιωθα να μας απειλεί προσωποποιήθηκε απειλώντας την... Αυτή είναι κάπως η περιγραφή του νέου στοιχείου. Θα το ονόμαζα εκτροπή, αλλά μου φαίνεται περισσότερο σαν ένας νέος τρόπος, μια καινούργια «φόρμα». Μια φόρμα εκτροπών που χρησιμοποιώ αυτό το διάστημα, από το 2012, σε μια σειρά μεγάλων πινάκων, ταυτόχρονα με το σινεμά.

«Οι ευτυχισμένοι άνθρωποι δεν έχουν ιστορία» έλεγε ο Τολστόι... Τελικά ποιες ιστορίες αξίζει να αφηγούμαστε; Και ειδικά σήμερα, με τον «θρίαμβο» των ει-

Ο ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗΣ ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΤΟ «USSAK», ΤΗ ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΑΙΝΙΑ

«Τους αγαπώ γιατί είναι περιπλανώμενοι και αδικημένοι»

Κάπου στο κοντινό μέλλον παρακολουθούμε τις ζωές και τις ιστορίες μιας ομάδας επερόκηπων χαρακτήρων: Μια πρώην περφόρμερ που δουλεύει στην γκαρνταρόμπα ενός σκυλάδικου, ένα οκτάχρονο κορίτσι που περιφέρεται στους δρόμους, ένας πιανίστας, αγρότες που προσπαθούν να προστατέψουν τα χωράφια τους από τους μεταπλαγμένους σπόρους... Ουτοπιστές χαμένοι «από χέρι»; Οχι, γιατί, όπως ακούγεται στο φινάλε, «ο ουτοπιστής είναι σκηπτρός σαν το αστάλι».

ΣΥΝΕΝΤΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΤΕΡΖΗ

κόνων και τον υπερκαταναλωτισμό «μικρο-αφηγήσεων» μέσω των social media, με ποιον τρόπο; Με ποια γλώσσα, απέναντι στις κυριάρχες;

Τις ιστορίες που στριφογρύζουν στο κεφάλι μας και δεν μας αφίνουν σε πουσία. Τις ιστορίες - εμμονές μας. Ιστορίες που μιλούν για ένα άλλο θέμα, που θυμίζουν έναν άλλο τρόπο σκέψης και ζωής. Γιατί ο μέσος δρός σκέψης και ζωής κυκλοφερεί παντού. Ας μείνει τούλαχιστον το σινεμά για αντίλογο! Ο τρόπος και π γλώσσα θέλουν κάθε φορά ψάξιμο από την αρχή. Το μόνο που μπορούμε να κάνουμε - πράγμα δύσκολο - είναι να μην αφίνουμε τη «θεμετή» μας επιθυμία να αρέσει η δουλειά μας, να «μολύνει» το αποτέλεσμα...

Το weird greek cinema, έστω σαν ετικέτα, παράλληλα με το πραγματικό γεγονός της προβολής και βράβευσης διεθνώς πολλών ελ-

ληνικών ταινιών νέων δημιουργών τα τελευταία χρόνια, τι σημαίνει για σας;

Στα χρόνια του ιταλικού νεορεαλισμού στο σινεμά υπήρχε τεράστια ποικιλία έκφρασης. Πρωτοπορικές ταινίες, μινιμαλιστικές, πολιτικές, δραματικές, κοινωνικές. Όλες μαζί δημιουργούσαν το μεγάλο ρεύμα που σφράγισε τον παγκόσμιο κινηματογράφο. Δεν απομονώθηκε ο Αντονιόνι, ας πούμε, με τους πειραματισμούς του, ως weird. Αυτό είναι που λείπει σήμερα εδώ: ο στοχασμός και η αγάπη της ποικιλομορφίας διατύπωσης της τέχνης του κινηματογράφου. Υπάρχει μια βιασύνη να μπούνε στο πειρήσιο κάποιοι και να επιπλέουν άλλοι, κι αυτό είναι με απλά λόγια εχθρικό πρός το ελληνικό σινεμά... Η χώρα είναι μικρή και ο τζόγος είναι μικρός, άρα κάποιοι πρέπει να φύγουν απ' τη μέση, να ξεφαντιστούν για να u-

πάρξει η κερδοφορία τους. Το νέο life style επελαύνει, δυντυχώς επιθετικότατο, και καθαρίζει διά τις «σπάθης».

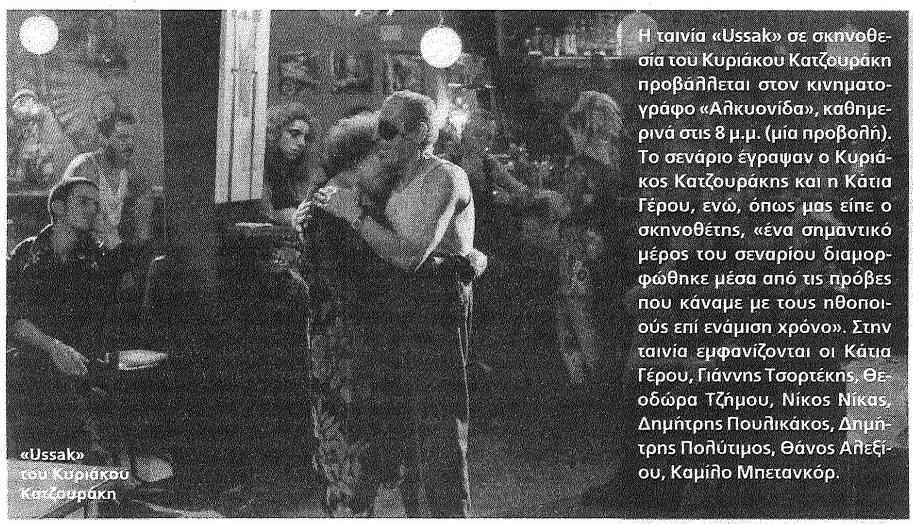

Είστε ζωγράφος και παράλληλα κινηματογραφιστής... Πώς υπεισέρχεται, πώς επηρεάζει ο ένας χώρας τον άλλον; Η «ματιά» του ζωγράφου και αυτή του κινηματογραφιστή διαχωρίζονται ή πλέον λειτουργούν ως «ένα»;

Τι πιστεύετε ότι θα μπορούσε να κάνει η ελληνική πολιτεία για τον ελληνικό κινηματογράφο;

Η ελληνική πολιτεία επιφύλλει και να κάνει δημόσιο διάλογο και να ακούσει επιτέλους τους δημιουργούς και τους θεσμικούς παράγοντες. Αυτοί έχουν καλύτερα τα ζητήματα, αυτοί υποφέρουν, αυτοί αναγκάζονται να κάνουν με ψικία ταινίες. Φυσικά, δύο μας προσδοκούσαμε μια νέα αντίληψη, κοντά στα προβλήματα της τέχνης, αλλά ακόμα περιμένουμε. Οι θεσμοί για τον ελληνικό κινηματογράφο δεν είναι μόνο θέμα προσώπων. Είναι προταρχικά απαίτηση να αντιληφθεί η κεντρική εξουσία την ανάγκη των ανθρώπων για τέχνη. Χωρίς τέχνη δεν υπάρχει ζωή. Ναι, το οικο-

ταινία «Ussak» σε σκηνοθεσία του Κυριάκου Κατζουράκη προβάλλεται στον κινηματογράφο «Αθηναϊδά», καθημερινά στις 8 μ.μ. (μία προβολή). Το σενάριο έγραψαν ο Κυριάκος Κατζουράκης και η Κάτια Γέρου, ενώ, μάς είπε ο σκηνοθέτης, «ένα σημαντικό μέρος του σεναρίου διαμορφώθηκε μέσα από τις πρόβες που κάναμε με τους ηθοποιούς επί ενάμιση χρόνο». Στην ταινία εμφανίζονται οι Κάτια Γέρου, Γιάννης Τσορτέκης, Θεόδωρα Τζήμου, Νίκος Νίκας, Δημήτρης Πουλικάκος, Δημήτρης Ποιλύτης, Θάνος Αθεεζίου, Καμίλο Μπετανάκορ.

νομικό αδιέξοδο είναι εμπόδιο. Η «κρίσιος» πρόσετος περαστική; Εδώ είναι το κρίσιμο ερώτημα. Είναι βαθιά πολιτικό. Μέχρι να ωριμάσει η απάντηση ας γίνουν κάποια βίαια - υποθίκες για το μέλλον: επαναφορά του θεσμού της επιστροφής φόρου στο ΕΚΚ, δημιουργία δικτύου αιθουσών, αξιοκρατία, ενίσχυση των πρωτοβουλιών όπως οι κινηματογραφικές λέσχες στη χώρα, πολύ μεγαλύτερο βάρος στη διδασκαλία της τέχνης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Αναβάθμιση των σύγχρονων εργαστηρίων επεξεργασίας μέσω ΕΣΠΑ. Όλα αυτά και πολλά άλλα, δεν θα σημαίνουν τίποτα, αν έχουν μικρή διάρκεια. Πρέπει να μείνουν μέχρι να απαντηθεί το μεγάλο πολιτικό ερώτημα: Μήπως π η «κρίσιος» πρέπει για να μείνει; Και τότε τι κάνουμε;

Είστε ζωγράφος και παράλληλα κινηματογραφιστής... Πώς υπεισέρχεται, πώς επηρεάζει ο ένας χώρας τον άλλον; Η «ματιά» του ζωγράφου και αυτή του κινηματογραφιστή διαχωρίζονται ή πλέον λειτουργούν ως «ένα»;

Ο ζωγράφος σήμερα έχει πολλά δόκιμα πλέον, εργαλεία. Είναι αυτόματα και κινηματογραφιστής, σκεπτόμενος αφηγητής, περφόρμερ και κχίλια άλλα. Η ταυτότητα δεν έχει μεγάλη αξία, αν με ρωτήσει κάποιος τι απ' όλα είμαι, απαντώ: Ζωγράφος. Δεν ξεχωρίζω αν ένα έργο είναι με λάδι, με ακρυλικό ή με κάμερα. Αυτό είναι και το διδακτικό μου αντικείμενο όσα χρόνια δίδασκα στο ΑΠΘ. Με αυτήν την έννοια, πιο πλήρης μαθητεία σε σχολή κινηματογράφου πάντα στην πρών Σοβιετική Ένωση (νυν Ρωσία) και νομίζω ακόμα είναι, σφαιρική, ολιστική διδασκαλία της τέχνης, που περιλαμβάνει ποίηση, μουσική, ζωγραφική, λογοτεχνία.

Οι αριστερός προς αριστερό, θα θέλει να ωριμάσω, με βάση τη μεγαλύτερη εμπειρία σας, τι θα συμβούλευτας έναν νεότερο, κάτι σαν πρακτικές οδηγίες καθημερινής συμπειροφοράς...

Να μελετάει την ιστορία του τόπου. Να συμμετέχει στη δημιουργία διαλόγου στη βάση, στις μικρές κοινότητες που ανθίζουν πλέον. Ο καπιταλισμός είναι εχθρικός, βίαιος. Η μεγαλύτερη βία που ασκεί είναι στη φτώχεια. Και είναι μια δύναμη που αντανακλά «δέος», κάτι που αντιμετωπίζεται μόνο με γνώση. Αυτό το γνωρίζει και ελέγχει τη γνώση με κάθε μέσον που έχει. Κι αν δεν έχει, το δημιουργεί... Τα πράγματα οδηγούν σε συγκρουσιακές εκφράσεις. Η ευγένεια, η ταπεινότητα, το χαμπλό προφίλ, γενικά οι αρετές που γέννησε η Αριστερά στη χώρα μας, σήμερα ποχούν σαν άσπρη συμπειροφορά. Δύσκολα λοιπόν τα μελόμενα. Δεν ξέρω.